

TOVĂRĂȘIA

foaie economică, care cuprinde tot felul de povețe, și răspunsuri la întrebări, despre formarea și conducerea
tovărășilor și însoțirilor economice.

cu sfaturi pentru agricultură, meserii și negoț, și cu îndrumări pentru valorizarea produselor economice

Intocmită de VAS. C. OSVADĂ

Apare în 10, 20 și 30. a fiecărei luni.

Ca adaus la „LIBERTATEA“.

Anul II.

ORĂȘTIE, 30 Iunie v. 1907.

Nr. 18.

Din pildele altora.

Insemnătatea băncilor sătești și așezemintele răsărite în jurul lor în România.

Poporului nostru trebuie să-i arăți multe pilde reușite colo și colo, dacă e să-l poți îndupleca a porni și el la ceva nou în viața lui economică ori culturală. Pentru aceea prin „Tovărășia“ ne-am străduit din capul locului să aducem nainte mai ales pilde și iar' pilde, dovezi din încercările de colo și de colo, cari să încredințeze în sufletul său pe fie-care Român, că bine face de va porni pe drumul întovărășirii în cele economice, căci însoțirea face și pe cei slabi să fie tari, pe cei neînșămnați, să ajungă la înșămnațate.

Pilde frumoase am adus în repetite rânduri din viața popoarelor vecine, dar' poate unul și altul își va fi zicînd în gîndul său: Apoi da, așa o fi asta la Nemți, la Englezi, la Francezi, la Belgieni, dar' noi nu suntem nici francezi, nici nemți, ci un popor mai slab și mai sărac, la noi n'o să se poată așa de ușor toate acestea. Și de aceea mulți frați ai noștri stau pe gînduri pe foarte multe locuri, că oare să încerce și ei ceva, ori să se lase?

Pentru a putea risipi astfel de îndoieli și nedumeriri din inimile cetitorilor, ne vom răzumi azi pe pilde și mărturisiri luate dela frați de ai noștri, cari nu-s mai francezi, nici mai englezi decît noi, ci încă mai rău decît noi, și cari totuși, *voind* și pornind pe calea întovărășirilor, azi sunt mulțumiți de sfîrșiturile ajunse, ba sufăr acuși de prea mare zel, să tem acuși că prea e mare avîntul ce l-au luat, încît să poate ca unii alții să dea în gropi, nefind destul de pre-

cauți în alergarea pe drumul ce li-s'a arătat și s'a dovedit de tare bun.

Înțelegem pe poporul frate din România, care în multe locuri e rămas mai napoi decît poporul nostru ardelean și ungurean și care suferia mai greu decît poporul dela noi mai ales de plaga lipitorilor satelor, de Jidovimea și grecoteii și bulgăroii și tot felul de lifte streine, cari trăind pe sate din cămătărie, storceau în chip îngrozitor puterea economică a bietului popor. Lucrul acesta să va vedea din articolul de mai jos și din spicuirile în alți articlii ce-i găsim în foaia oarecum oficioasă a băncilor sătești din România, numită „Curierul băncilor populare.“ Iată un articol, care luminează începutul mișcării în Țară pentru a lecu cel mai mare rău: plaga cămătăriei, și sfîrșiturile la care s'a ajuns, spre binele poporului. El sună:

I.

Insemnătatea băncilor populare.

De unde a scăpărat ideea de a să înființa Băncile Populare? De *nevoi* (lipsă).

Oamenii de inimă, din toată țara, cu dorința de a ajuta pe cei neputincioși, pe cei lipsiți de mijloace; cu pornirea în suflet de a deslega din lanțurile cămătarilor pe cei cari erau împovărați de greutate și siliiți de a să împrumuta, și-au pus întrebarea:

»Cum putem să le dăm »mână de ajutor? Din ce am »putea face puntea de trecere »dela sărăcie și năcazuri — »de care sunt compleșiți, săr- »manii, — la bogăție și trai »mai ușor, despre care doar »abia visează și despre care »vorbindu-le, li-să pare că le »povestești bazme?! Oropsiți »de soartă, născuți săraci, »trăesc în sărăcie, înoată în

»viață ca într'o mare de noi- »roi și mor săraci într'o țară »săracă pentru ei, dar' destul »de bogată, destul de mănoa- »să, și în care și ei ar putea »duce un trai mai mult ușor?!«

Și s'au gîndit de mult timp acești oameni și multă vreme nu și-au putut răspunde a- cestei întrebări. Și a trebuit să treacă vreme și a trebuit să încerce multe mijloace până să găsească pe cel mai potrivit și cel mai ușor de îndeplinit în acelaș timp.

Oamenii buni, mijlocul cel mai ușor era dincolo de umărul lor peste care nu vedeau, era: gruparea la un loc a celor ce erau călcați în picioare de nevoi, săteni plugari nebăgați în samă de nimeni și în cari nu prea aveau oamenii încredere.

Prin ei, prin săteni, să va înălța săteanul plugar și odată cu el să va înălța țara întregă!

La ei s'au gîndit binevoitorii și cu ei au început să lucreze, întrunindu-i pe toți la un loc, formînd din ei mașina, care mișcă roata ce schimbă răul în bine!

A început învățătorul să vorbească oamenilor despre asociațiuni, că, depunînd un om mica lui cruțare la un loc cu a altuia, și lîngă a acestora și a celorlalți, să va face o sumă mare din care omul la nevoie să poate împrumuta cu o dobîndă mică. Și făcîndu-le socoteala cu cît plătesc mai mult dobîndi dacă să împrumută la cămătari de meserie, au băgat oamenii în urechi că, ceea-ce le spune învățătorul, spre binele și folosul lor este. Și cîte unul unul, adunîndu-să împrejurul învățătorului, s'a înjghebat începutul, care e cel mai greu la ori-ce afacere;

și azi unu, mîne altul, până la anul tot satul.

Acesta a fost începutul Băncilor-Populare.

Și îi merge bine săteanului român unde are bănci bune, dar' îi merge rău cămătarului, care își făcuse un izvor de bogăție din specula banilor săi! Au încercat de multe-ori și în diferite chipuri cămătarii să pună piedici la înființarea acestor asociațiuni; însă învățătorul, mână în mână cu preotul, ca stînci de piatră în sat, au știut să înfrunte ori-ce greutate puse în cale-le.

Aveau însă și spor la luptă, sprijiniți de oamenii cari erau sătui de vorbe lingușitoare și care să adăpaseră destul timp în apă tulbure. Greu era acum să-i mai înșele cămătarul cu vorbe măgulitoare!

Astăzi săteanul știe una și bună: La banca satului să împrumută cu 100 lei pe termen de 6 luni, pentru care plătește dobîndă 5 lei, adecă 17 bani la pol pe lună: iar' dacă s'ar împrumuta la cămătarul cutare, tot cu 100 lei și tot pe termen de 6 luni, ar plăti 30 lei, adecă 1 leu la pol pe lună, sau mai pe ieftin 21 lei adecă 70 bani la pol pe lună. Și de cîte ori nu să întîmplă să plătească decît două și trei ori aceeași datorie!

Aproape în toate comunele rurale din țara noastră, sătenii s'au asociat formîndu-și fie-care banca lor populară, de unde să împrumută fiecare sătean, ne mai vrînd să știe de alte bănci din oraș, ale căror ziduri le păziau cîte 2 și 3 zile până să-și poată lua 100 sau 200 lei cu împrumut.»

I. N. Contsu.

Reese din acest articol, că nimic nu ardea pe degete mai

rău pe bietul țaran român, ca lipsa de împrumuturi mai ieftine, cari să-l zmulgă din ghiarele cămătarilor sugători de sînge. Și această mare nevoie a lor, țararii au învins-o prin întovărășirea lor în bănci populare, care, cum reese din șirele de mai sus, le dau bani cu 10 la sută (5 lei la jumătate de an pe suta de lei), ceea ce lor li-să pare nespuse de ieftin față de cei 30 și mai mult la sută ce le luau cămătarii. Și de fapt e mult. E foarte mare ușurare față de groaznicul trecut al hidrei cămătărești de nainte vreme.

Și prin ce s'a ajuns acest mare bine pentru săteni? Prin *însoțirea lor* întru întemeierea de bănci proprii, care să-i ajute mai frățeste.

*

În Țară cea dintii trebuință a poporului a fost asta, că n'avea bănci cari să-l împrumute ieftin, — la noi în Ardeal și Ungaria trebuințele nu-s atît băncile, că de astea avem deja multicele, cari toate lucrează destul de ieftin, (cu 8% mult 10% ba și cu 7, cu 6%.), la noi acum lipsa e mai ales pentru alte trebuințe economice, pentru valorizarea (cîștigarea de trecere, de vindere) a roadelor economiei de ori-ce fel, pentru îmbrățișarea negoțului prin însoțiri de consum, prăvălii ale tovărășilor, apoi pentru procurarea de mașini și unelte economice, pentru cumpărarea de moșii și parcelarea lor, pentru îngrijirea de mai buna cultivare a vitelor, a poamelor, din cari să pot face azi bani frumoși, și, unde e de lipsă, să se facă și băncuțe sătești.

Asupra acestora a tuturor trebuie îndreptată privirea poporului nostru și împintenat să se urnească la muncă, — și toate acestea ușor le poate avea, spre marele său bine economic, — prin tovărășii sătești în scopul lor. Că dacă cei din Țară la bine au ajuns prin îmbrățișarea întovărășirilor, apoi negreșit că nici la noi, la rău nu o să ducă!

De aceea, frați din popor, unde vă simțiți cît de cît fruntași și vrednici de lucru bun, începeți cercetarea lucrului, că oare în satul vostru de ce ar

fi mai de lipsă? Și ce vedeți că ar fi mai grabnic de lipsă, aceea începeți și întru acel scop mișcați totul, ca să faceți o tovărășie!

II.

Alte așezăminte economice răsărite în jurul băncilor sătești

Incurajați oamenii de foloșele pipăibile ale întielor încercări, cele cu băncile sătești, și văzind că în felul acesta, punînd umăr la umăr, merge lucrul și bune roade aduce, — oamenii au pășit de grab la întimpinarea și a altor nevoi, la înființarea de alte așezăminte economice în jurul băncilor, pentru îmbunătățirea sortii poporului.

Despre această nouă pornire, același Curier al băncilor populare din Țară scrie:

»Indată-ce mișcarea băncilor populare a prins rădăcină puternică în Țară, s'a întîmplat ceea-ce era de prevăzut: *Imprejurul băncilor populare au început să ia naștere o mulțime de bănci cooperative (tovărășii) de producțiune și consumațiune.*

Această mișcare ia întinderi însemnate, întregind în mod fericit pe aceea a băncilor.

Casa-Centrală (ocrotitoarea băncilor acestora) n'a căutat să forțeze această mișcare, nici să încurajeze graba pripită a multor conducători, care porneau mișcarea fără să studieze bine terenul de acțiune. Casa-Centrală a vrut ca mișcarea să se dezvolte într'un mod normal, încet și sigur, desăvîrșindu-să și prin zînd rădăcini a dînci.

Mai ales *tovărășiiilor de arîndare în comun*, izvorîte din însăși profunzimea nevoilor țărănești, capătă o însemnatate, care îndreptățește cele mai frumoase nădejdi pentru viitorul țării.

Întiile încercări în acest fel: tovărășia dela Arsache, Vlașca, cu toate greutățile întîmpinate, este pe o bună cale, cum sunt și cele dela Pomârla-Dorohoi, Comana-Vlașca și altele.

Casa-Centrală ține ca o datorie a sa de căpetenie, ca

să sprijine din răspun-teri aceste tinere societăți și să le ferească de ori-ce lovitură vrăjmașă.

Intr'adevăr această pornire (de a înființa atari întovărășiri economice pe lîngă bănci), care a născut cu re-peguiunea ce caracteriză ori-ce mișcare firească și sănătoasă, *este menită să preschimbe în spre bine viața economică a țărănimei, dîndu-i baza sănătoasă, care încă îi lipsește.*»

Dînd apoi fel și fel de povețe atît băncilor, că ce ținută trebuie să aibă față de celelalte tovărășii sătești, și spunînd că e bine să se țină toate la olată, să aibă o singură conducere, ca să nu să risipească puterile și să nu nască rîvne potrivnice, — „Curierul“ urmează:

»Al doilea fel de tovărășie care a fost cerută tot de cătră populațiunea sătească ca corăspunzător nevoilor grabnice, este *tovărășia de vînzare în comun.*

Acest fel de tovărășie este cerut cu atîtă stăruință, deoarece-ce după lucrarea rațională a unei moșii, *vînzarea în comun* este singura formă care aduce toate roadele dorite de muncitorii întovărășiți.

Ei capătă prețuri bune și sătenii scapă de sam-sari, care le luau tot rodul muncii lor.

Acest fel de tovărășie este ușor de întocmit, căci nu e nevoie de o societate deosebită cu un capital deosebit, ci lucrarea să face în comision de bancă, iar' amănunțele lucrării să arată prin regulamentul dat de Casa-Centrală.

Și dă aci apoi un șir întreg de povețe, cum au tovărășiiile să porceadă la adunarea și alegerea roadei, — cam cum am arătat și noi în „Tovărășia“ Nr. 15 în articolul: „In primejdie să dăm mână cu mână.“

*

Ce putem vedea noi, Români din țările coroanei ungare din pildele scoase mai sus la iveală? Aceea, că nu numai poporul Francezilor, Englezilor, Nemților ori Maghiarii nostri, sunt în stare a da nainte prin tovărășiiile pe care atîta le lăudăm în

această foaie, ci și Românii, ca și ei.

Că iacă frații nostri din Țară cum dau nainte prin satele lor cu înființarea de tot felul de tovărășii, și deși nu pot spune că au popor mai presus de al nostru, fac spor vădit și îmbucurător cu el.

La ce dar încă atîta temere, atîta îndoială, atîta frică la Românii din Ardeal și Ungaria, cînd e a porni și ei pe calea înființării a tot felul de tovărășii economice, cari sunt adevărate *pîrghii pentru înălțarea la bunăstare*, și prin ea la neatîrnare în toate privințele!

Legea

despre tovărășii.

(Din Legea comercială ungară, articolul 37 din 1875).

Capitolul IV.

Desființarea Tovărășiei.

§. 247. Tovărășia să desface (disolvă):

1. după împlinirea anilor pe care s'a alcătuit.
2. prin o hotărîre a adunării generale;
3. prin fusiune (alipire la altă societate);
4. prin deschiderea concursului;
5. în urma unei hotărîri judecătorești.

§. 248. Dacă tovărășia își întinde lucrările asupra altor scopuri de cum sunt cele numite în §. 223, atunci să poate nimici (disolva) judecătorește fără să aibă vre-un drept la despăgubire.

Desființarea are să o rînduiască la cererea ori-cărei partide interesate sau a diregătoriei administrative, pe lîngă introducerea în registru de firme la acel tribunal, la care s'a în-protocolat tovărășia.

§. 249. Desființarea tovărășiei cu abaterea cazurilor cuprinse în §. 247 p. 4 și 5, trebuie să o vestească direcțiunea tribunalului de care să ține, spre a să scrie în registrul de firme.

Totodată are direcțiunea să publice desființarea tovărășiei cu abaterea cazului de concurs — în acele ziare, cari sunt numite de ea pentru publicațiunile tovărășiei respective în foaia

oficioasă, de trei ori, și a provoca pe creditorii ei, să-și arate pretenziunile lor în decurs de șase luni dela a treia publicare.

§. 250. Prescrisele §§-lor 203 și 206 ai acestei legi, privitoare la lichidare, să estind și asupra tovărășiei.

Acești §§-i sună așa:

§. 203. Când să disolvă societatea pe acții — cu abateră cazurilor de concurs și fuziune — are să urmeze lichidarea. Lichidarea să face prin membri direcțiunii, dacă în privința aceasta, prin statute sau prin vre-un concluz al societății, nu s'a hotărât altfel.

Numirea lichidatorilor (îngrijitorilor pentru desfacerea averii însoțirii) să poate revoca ori când prin adunarea generală.

Cu privire la vestirea și legăturile de drept ale lichidatorilor, sunt hotărâtoare rînduelile §§-lor 110—114, 188 și 189 din legea aceasta, cu acea deosebire, că vestirea are să se facă prin direcțiune.

Obligamentul de supraveghiere al comitetului de supraveghiere rămâne neschimbat și pe timpul lichidării.

§. 206. Lichidatorii sunt obligați a publica cel puțin în fie-care an un raport despre desfacerea lucrărilor, iar la finea lichidațiunii, rezultatul (încheierea) ei.

§. 251. În privința relațiilor de drept a tovarășilor între sine și față de a treia persoană, pe timpul cît durează lichidațiunea, hotăresc rînduelile dela capitolul al doilea, întru cît acelea nu stau în contradicție cu rînduelile acestui capitol și cu natura lichidațiunii.

§. 252. Din averea tovărășiei disolvate au mai întii a să plăti creditorii, după cum urmează scadențele pretenziunilor lor. Sumele trebuitoare, pentru coperirea pretenziunilor încă nescedente, vor fi oprite.

Suma rămasă după plățirea datoriiilor, sa împarte între tovarășii după prescrisele stabilite în statute.

Împărțirea faptică însă nu să poate face mai înainte, decît după expirarea a șase luni, compute din ziua, în care a urmat a treia oară publicarea amintită în §. 249.

§. 253. Cu privire la înștiințarea și provocarea creditorilor, a asigurării pretenziunilor pendente, a păstrării registrelor și actelor tovărășiei disolvate, și a fuziunii duor sau mai multor tovărășii dispozițiile §§-lor 205, 207 și 208 au valoare și asupra tovărășiiilor. Acești §§ sună așa:

§. 205. Creditorii scriși în cărțile tovărășiei, sau în alt mod cunoscuți, sunt a să provoca să-și arate pretenziunile lor prin înștiințare, ori prin o publicare deosebită și, dacă aceasta rămîne fără răsunset, pretenziunile să depun în bani gata la tribunal.

Aceeași are valoare și față de pretenziunile încă nehotărîte și sub litigiu. Abatere să face, cînd împărțirea averii tovărășiei s'a lăsat nehotărît până la plățirea îndatoririlor și pretenziunilor amintite sau, cînd li-să dă siguranță îndestulitoare.

Lichidatorii și membrii comitetului de supraveghiere sunt împreună răspunzători pentru toate plățile făcute contra prescriselor de mai sus.

§. 207. Cărțile societății pe acții desființate sunt a să pune spre păstrare în restimp de zece ani la un loc anumit din partea tribunalului.

§. 208. Cu privire la conștopirea a două sau mai multor tovărășii, servesc următoarele prescrise:

1. averea societății, care să desface, are să se administreze separat până să plătesc sau asigură creditorii ei; administrarea averii însă să face prin direcțiunea societății celei nouă;

2. membrii acelei direcțiuni, cari îngrijesc averea sunt, față de creditorii societății, împreună răspunzători pentru administrare;

3. Desfacerea societății este a să vesti îndată tribunalului spre a să trece în registrul de firme;

4. provocarea publică a creditorilor societății desființate, rămîne nefăcută sau să poate amîna pe mai tîrziu, împreunarea faptică însă, a averii societăților, nu este admisă, înainte de eșirea timpului amintit în §. 204.

(Va urma).

Viitorul meseriilor, e viitor de aur!

— Răspuns la mai multe întrebări. —

Mai mulți părinți cu copii ne-au pus întrebări, că dintre meserii care ar fi mai bună și la care ce fel de viitor poate avea băiatul lui.

Nu putem da fiecăruia răspuns deosebit, ci tare rugăm pe toți, să iee bine aminte ce le spunem aci, că din inimă le dăm sfatul ce-l dăm.

Până bine de curînd meseriile erau în țara noastră, mai ales la noi Români, un lucru aproape de batjocură. Românul să ține fălos numai pe vitele lui, pe plugul lui, pe biciul lui. Să iasă el dimineața în zori, cu plugul tras de doi bouleni mîndri, și să se întoarcă sara, mulțumit de munca zilei, plesnind din biciu pe lîngă ei, — și-apoi să privească peste umăr la meșterul cutare, cînd trece pe lîngă el, să facă glume și haz pe socoteala meșterului, poreclindu-l fel și fel, și neslăbindu-l din »cîrpăciu« zdrăntos.

De azi încolo, nici un om cuminte nu mai poate vorbi în acest fel despre un măiestru! Nu! Căci în anii din urmă s'a descoperit, că măestrul isteț și harnic, e căutat ca pânea în țările vecine, și prin cea îndepărtată Americă, și așa roiu după roiu s'au ridicat măestri din țară și au pornit spre Germania, America, etc., lăsînd acasă abia pe jumătate din măestrii de mai înainte!

Țara s'a deșertat în chip îngrozitor de măestri, așa că cei rămași au început a să simți domni peste măestria lor, încît acuși nu mai poți vorbi cu ei, că cît îți poruncesc, atît trebuie să le dai, că altfel nu-ți lucrează.

Tot omul cu ochiul limpede vede și numai din cele pomenite până aci, că măestria de azi încolo e o domnie, o domnie căreia nu-i mai poți porunci, ci ea îți poruncește că ce prețuri să-i plătești, dacă vrei să mai ai ro-

dul muncii mînilor ei. Căci măestrul ori calfa (feciorul) pe care nu-l plătești bine aici, știe și el calea spre Germania, spre America, spre lumi cu țarmi mai norocoși, ca cei ai Ungariei.

Dar' nu numai puțința de plecat în țări străine e, care dă putere mare și pune în vedere viitor strălucit meseriilor, ci și faptul că prin societățile socialiste, meseriașii au ajuns a fi așa de bine legați, închegați ei între ei, încît îndată ce nu le vine la socoteală. își croesc ei înșiși soarta, punînd condiții (cereri) măestrilor, ca să le ridice plățile la atît și atît, și dacă măestri nu să învoesc, îi silesc prin greve (eșiri din muncă), și de cele mai multe-ori es biruitori față de măestri.

Atît sunt aceste lucruri de adevărate, încît un băiat tiner, calfă, care numai 'nainte cu 6—7 ani, lucra în anii dintii ai fecioriei sale, cu 15—18 fl., azi începe a lucra cu 30—32 fl. și în anul al doilea de calfă, are 40—46—50 fl. pe lună! Atîta cît 'nainte vreme nici nu îndrăznea să ceară. Și atîta, cît tatăl său econom, nu face într'un an de zile venit curat!

Acesta este, fraților români, așa pe scurt și în fugă zugrăvit, *viitorul meseriașilor!* E un viitor strălucit, mulțumitor, chiar bogat răsplătit!

Și care e viitorul bietului țaran econom? Acela că dările să tot urcă pe capul lui, copiii sporind, moșia lui să tot dărăburește, și ca mîne nepoții nu mai pot trăi de pe moșia de pe care moșul a trăit ușor!

De aceea, tot părintele ce își vrea fericirea fiilor săi, să dee din trei fii ai săi: pe 1 la economie, pe unul la meserie și pe unul la »căncelărie« (făcîndu-l domnișor de căncelărie). Dar' nici un tată cuminte nu va face din cei 3 feciori ai săi 3 economi, că nu vor mai putea trăi mulțumiți.

Iubiți Români! Imbrățișați meseriile și negoțul. Că de fericirea voastră și a fiilor vostri va fi!

Un copil cu 2 clase gim-

naziale ori reale nu-l chinui să faci din el »domn«, ci dă-l la meserie buni, și azi aproape toate's bune, și vei fi alduit de el! Pe celalalt lasă-l la moșie, dându-i însă lui școală și carte ca să știe cultiva moșia mai cuminte decât tatăl ori moșul său. Și cel mult pe unul din trei pregătește-l pentru »câncelărie.«

Așa va fi bine de neam și de fii nostri ai tuturor.

Mic.

Starea sămănăturilor.

— După datele statistice ale ministrului de agricultură. —

In Ungaria.

În ministerul de agricultură la fiecare jumătate din lunile de vară, să face câte o dare de samă, despre starea sămănăturilor. Asta să publică apoi prin foi, ca să știe și lumea mare. Iată, aci dăm unele spicuri din foaia ministrului de agricultură, despre starea sămănăturilor:

Nici în jumătatea a doua a lunii Iunie vremea nu a fost prielnică pentru sămănături, dar' peste tot, totuși să poate zice că a fost mai prielnică decât în jumătatea dintii, din pricina ploilor, cari au căzut aproape peste țara întreagă.

E drept că în ținuturile cari înainte de asta au fost binecuvântate cu ploaie, în jumătatea a doua a lunii Iunie nu a plouat de loc. Dar' asta mai ales prin Banat și părțile dincolo de Tisa și Dunăre ale Ungariei nu a făcut nici o pagubă. Cel mult sămănăturilor întârziate să le fi stricat ceva lipsa de apă. În ținuturile astea au potolit mult, lipsa ploaiei, nopțile răcoroase și roua grea.

Grânele, săcara și ovăsul de toamnă, sămănite din vreme, în cele mai multe părți ale țării au ajuns la coacere și cu sfârșitul lui Iunie s'a și început secerarea.

În comitatele, în cari a plouat, mai ales în ținuturile de mează-noapte din jurul Tisei, sunt pagube mari din pricina ploilor și grindinilor prea dese.

Peste tot zis, în țara întreagă schimbarea fără de veste a vremii din căldură mare în ploi mari și întors, cu toate că față de starea din trecut a îmbunătățit ceva starea sămănăturilor și lăsa nădejdi de o roadă mai bună, — totuși față de roada din anul trecut stăm și acum cu mult mai îndărăpt!

In alte țări.

În Franția starea mijlocie a sămănăturilor în multe părți a rămas îndărăpt din pricina ploilor și a vremei răcoroase. În

părțile Marseillei sămănăturile făgăduiesc peste tot a fi mijlocii. Ovăsul pe unele locuri e slăbuț. Iar' în părțile orașului Cetto sămănăturile stau cu mult mai bine ca ori și când.

În Germania au ajutat mult ploile din urmă, așa că și în cele mai rău roditoare ținuturi, sămănăturile s'au îndreptat mult. Numai finul va fi slăbuț.

În România s'au îmbunătățit sămănăturile de primăvară în urma ploilor dela începutul lui Iunie, Cucuruzul, ovăsul și urezul stau bine. Dar' sămănăturile de primăvară, dintre cari pe foarte multe le-au arat de nou în urma secetei mari și a căldurei, s'au stricat de așa încît abia de vor da roadă atîta cît a fost sămănat!

În Rusia stau cu mult mai rău sămănăturile de toamnă ca cele de primăvară. A stricat mult faptul că nu le-a umblat vremea.

Grîul stă prost de tot. În guvernamele Basarabia, Kiew, Smolensk, Podolia, Vilna, Poltava, Kursk, și Orel stau mai slab sămănăturile: mijlocie va fi roada în celelalte guvername; iar' în guvernamele Iecaterinoslav, Tambow și Simbirsc, mai ales dela grîu, să așteaptă o roadă bună.

Săcara toamnă încă stă tot așa de rău în guvernamele unde stă rău grîul. Cu toate astea dela săcără să așteaptă o roadă mai bună.

În Italia starea sămănăturilor peste tot e bună! Grîul e aproape de seceră și lasă a nădăjdui bun rod. Unele ținuturi de pe lângă mare sufăr încă de secetă.

Cucuruzul încă stă bine.

Strugurii, cresc și sunt foarte frumoși, vița e scutită de tot felul de morburii! Să așteaptă o roadă bună.

Poamele și verdețurile 's foarte frumoase și făgăduiesc foarte mult.

În America (Statele unite) față de roada de anul trecut a grîului, cea din ast an va fi cu mult mai slabă! De alt-cum s'a și sămănat mai puțină ca anul trecut.

Ovăsul și săcara de asemeni făgăduiesc puțin față de anul trecut!

STIRI

Tovărășie pentru școală.

Ca o dovadă vie, că cele spuse de noi în articolul »Tovărășiile pentru școală« să pot realiza cu ușurință — dăm aici următoarea știre:

În comuna Zagymarékás este o tovarășie de credit. În anul acesta s'a hotărît să se zidească în comună un nou edificiu pentru școală. Tovărășia a dat o cinste de 1200 coroane pentru acest

scop. Și asta mai ales, ca să-și arete recunoștința față de cei doi învățători, care o conduc atît de bine.

Tovărășia, începută cu 90 membri, azi are 1200 membri și un fond de rezervă de 28 mii coroane. În sat, tovarășia e sufletul lucrurilor bune și patronul trebilor culturale și școlare.

Mai e lipsă de o altfel de dovadă despre însemnătatea tovarășiilor?

*

»Speranța« noul institut de credit și economii din Hosman (proiectat întii sub numirea »Hosmareana«) își va începe activitatea la 1907 st. n. Acoardă credite cambiale, hipotecare și pe obligațiuni cu caventi. Primește depuneri până la 1000 cor cu 5%, iar' depuneri mai mari cu 6%, plătind și darea erarială.

Diracțiunea.

*

Izlazurile din comitatul Brașovului, în urma unui nou ordin ministerial vor fi regulate încă în cursul anului acesta. Dela aceasta regulare să nădăjduiește mult.

Fabrică săcuiască pentru brînză.

În Székely-Udvarhely s'a alcătuit o societate, care a deschis o fabrică de brînzării, în care brînză oilor va fi prelucrată cu ajutorul mașinilor moderne, așa ca să aducă foloase oierilor și să dea publicului brînză bună și curată.

*

Să scumpește zahărul. Fabricile de zahăr din Austria și Ungaria au luat hotărîrea să urce prețul zahărului cu o coroană la maza-metrică.

*

Cită carne de cal să mîncă în Budapesta. Dela 1 Octombrie 1905 pînă la 31 Martie 1907 s'au tăiat în Budapesta 5867 de cai, cari au dat cu totul 1.222,394 kgrame de carne. Cam 12,000 de muncitori să hrănesc cu astfel de carne, care e ieftină și e și bună.

*

Tariful transportului pe năi.

Pentru transportul mărfurilor pe apă se plătește pînă la Budapesta de 100 kilograme: Dela Panciova 62—66 fileri, Neoplanta (Ujvidék) 54—58, Bezdán 42—46, Senteș 72—78, Seghedin 64—66, Zenta 62—64. Titel 58—60, Timișoara 88—90, Becicherecul-Mare 64—66.

În aceste sume e socotită și darea de transport, precum și taxa de asigurare.

*

Tovărășii de lăptării. Reuniunea agricolă a comitatului Caraș-Severin a hotărît, ca în fie-care comună din comitat, unde sunt vitele de lipsă și unde e pășune în deajuns, să infînțeze tovarășii de lăptărit.

Comitetul reuniunii a comunicat apoi această hotărîre și ministrului de agricultură.

Intrebări și răspunsuri.

Intr. 114. Cum stă lucrul cu colegiile de alegere în România — la senat apoi la cameră? Nu e ca la noi?

Abonat 4201

Răspuns: În România e votul universal. În locul Casei magnaților dela noi — în România e Senatul, la care deputații sînt aleși în două colegii. La colegiul întii de senat votează cetățenii, ce au venit anual de cel puțin 2000 Lei; la colegiul doilea votează cei cu venit anual de sub 2000 Lei pînă la 800 Lei și apoi comercianții și industriașii, care plătesc o patentă de clasa I și II. Adunarea deputaților să compune din deputați aleși în 3 colegii. La colegiul întiiu votează cei ce au un venit funciar rural ori urban de cel puțin 1200 Lei, la colegiul doilea cei din orașe cu dare de cel puțin 20 Lei; la colegiul al treilea votează toți cetățenii care plătesc o dare cît de mică și nu sunt luați nici în colegiul întii nici în al doilea. Cei ce nu știu scrie și cetii votează în comună pe delegat. Cu dispensă de cens — au drept de vot preoții și învățătorii sătești.

*

Intr. 115. Aș avea voe să ocup un loc de crîsmărit și de negoț în o comună românească. Unde aș putea-o găsi?

H. Ch. în M. f.

Răspuns: Așteptăm dela cetitori. Unde s'o afla, să ne dee de știre, ca să putem îndrepta pe acest căutător. Să ni-să scrie și cui să scrie.

*

Intr. 116. Am o moară pe care de vre-o 10 ani n'o mai folosim. Părinții mei au cerut și ștergerea dării, că nu mai au folos de moară. Eu aș deschide-o iară. Pe unde să umblu?

M. P. în P. d. p.

Răspuns: Va trebui să ceri drepturile de nou: dreptul de iaz și moară. Fiindcă de 10 ani e părăsită, e ca și cum n'ar mai fi. Bagă rugări prin solgăbirăime, după drept de moară și de iaz.

*

Intr. 117. Tatăl meu, pensionat ca învățător în 1890, cu 250 cor. pe an, n'ar putea oare să-și ceară urcarea penziei, că fusese inv. din 1857 pînă la 1890?

E și cantor de 49 ani, oare n'ar putea cere ceva ajutor dela Consistor pentru îndelungata lui slujbă?

H. Ch.

Răspuns: Pensia odată stabilită nu să mai poate urca. Numai salariile muncitorilor activi, să urcă după vreme, dar' penziile, nu.

Pentru cantorat are partea sa de venite, și nu știm ca oare-care Consistor să aibă vre-un fond din care să poată ajuta și pe cantori, ca oare cum cu o penzie.